Lietas Nr. C29744711
Lietas arhīva Nr. C-29 0815/6, 2014.g.

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2014.gada 26.septembrī

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Ķeire
ar tiesas sēdes sekretāri A.Gromovu
piedaloties atbildētāja pilnvarotai pārstāvei, zvērinātai advokātei K.Ozolai

atklātā tiesas sēdē, Rīgā, Lomonosova ielā 10, izskatīja civillietu AS /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. A/ par parāda, procentu un līgumsoda piedziņu un /pers. A/ pretprasībā pret AS /Nosaukums A/ par aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Aprakstošā daļa

2011.gada 24.augustā Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā saņemts AS /Nosaukums A/ (*turpmāk tekstā- prasītāja*) prasības pieteikums pret /pers. A/ (*turpmāk tekstā- atbildētāju*), kurā prasītāja lūdz tiesu piedzīt no atbildētājas pamatparādu Ls 1397,22, parāda lietošanas procentus Ls 756,85, līgumsodu Ls 384,58 un tiesas izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2008.gada 7.novembrī, veicot atbildētājas iepriekšējo parāda saistību pārstrukturēšanu, starp prasītāju un atbildētāju ticis noslēgts aizdevuma līgums Nr. PTKR000864, saskaņā ar kuru atbildētājai piešķirts aizdevums Ls 1415,68 apmērā, atbildētājas saistību pilnīgai izpildei pret prasītāju. Atbilstoši minētā līguma 1.3.punkta noteikumiem, gada procentu likme par aizdevuma lietošanu tikusi noteikta 24 procentu apmērā, bet kā galīgais aizdevuma atmaksas termiņš ticis noteikts 2014.gada 15.novembris.

Saskaņā ar augstāk norādītajā līgumā noteikto maksājumu grafiku, atbildētājai bijis jāveic maksājumus līdz katra mēneša 15.datumam, nodrošinot, lai maksājumu grafikā norādītajos datumos atbildētājas kontā būtu pietiekošs naudas daudzums atmaksas veikšanai. Savukārt, atbilstoši līguma 3.1.punkta noteikumiem, par katru līgumā norādītās saistības izpildes kavējuma dienu atbildētājai noteikts pienākums maksāt līgumsodu 0,15 procentu apmērā no savlaicīgi nesamaksātās summas, ja nokavējums saistīts ar neiespējamību veikt naudas līdzekļu norakstīšanu no norēķinu konta naudas trūkuma vai citu no prasītājas neatkarīgu iemeslu dēļ. Attiecīgi līguma 3.3.punktā noteikts, ka līgumsoda samaksa neatbrīvo atbildētāju no līgumā noteikto saistību izpildes.

Prasītāja norāda uz to, ka atbildētāja nav izpildījusi savas, no minētā līguma izrietošās saistības, jo nav nodrošinājusi, lai maksājumu grafikā norādītajos datumos viņas kontā būtu pietiekošs naudas daudzums aizdevuma atmaksas veikšanai. Attiecīgi pēdējo maksājumu prasītāja no atbildētājas saņēmusi 2009.gada 16.fenruārī Ls 37,08 apmērā.

Sakarā ar saistību neizpildīšanas faktu no atbildētājas puses un, pamatojoties uz aizdevuma līguma 2.3.2.punktu, prasītāja 2010.gada 30.novembrī nosūtījusi atbildētājai paziņojumu par līguma pirmstermiņa izbeigšanu, dodot atbildētājai 10 dienu termiņu saistību izpildei. Tā kā šajā termiņā atbildētāja saistības nav izpildījusi, pušu starpā noslēgtais līgums ticis izbeigts ar 2010.gada 10.decembri.

Ņemot vērā augstāk norādītos apstākļus, prasītāja cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju, lūdzot piedzīt parāda pamatsummu Ls 1397,22, kā arī līgumiskos aizdevuma lietošanas procentus (Ls 756,85) un līgumsodu (Ls 394,58), kas aprēķināti par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2011.gada 15.augustam.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1587., 1590., 1716., 1717., 1720., 1722., 1753., un 1756. pantiem.

2011.gada 31.augustā atbildētājai nosūtīts prasības pieteikuma noraksts, nosakot termiņu rakstveida paskaidrojumu uz prasību iesniegšanai tiesā, līdz 2011.gada 30.septembrim.

2012.gada 24.oktobrīt tiesā saņemta atbildētājas pretprasība, kurā lūgts atzīt par spēkā neesošu 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu.

Pretprasības pieteikumā norādīts, ka pirms apstrīdētā aizdevuma līguma parakstīšanas, starp prasītāju un atbildētāju ticis noslēgts cits aizdevuma līgums, kurā norādīto aizdevuma summu atbildētāja ir saņēmusi, taču sakarā ar līdzekļu trūkumu nav spējusi veikt šajā aizdevuma līgumā paredzētos ikmēneša maksājumus.

Lai risinātu radušos situāciju, atbildētāja 2008.gada 7.novembrī ieradusies prasītājas norēķinu daļā, /adrese/, kur prasītājas darbiniece atbildētājai piedāvājusi pārslēgt aizdevuma līgumu uz garāku termiņu un tādā veidā samazināt ikmēneša maksājumus. Šādam piedāvājumam atbildētāja piekritusi, jo bijusi pārliecināta, ka tiks pārstrukturētas viņas esošās saistības Ls 900 apmērā, pēc kā prasītājas darbiniece, caur norēķinu nodaļas lodziņu, iedevusi atbildētājai parakstīt aizdevuma līgumu, kuru atbildētāja nekavējoties parakstījusi.

To, ka 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumā norādītā aizdevuma summa sastāda Ls 1 415,68, bet par aizdevuma lietošana noteikta ievērojami liekāka (24 procentu gadā) likme, atbildētāja sapratusi tikai tad, kad pārradusies mājās. Tomēr, sakarā ar juridisko zināšanu un finansiālo iespēju trūkumu, minēto aizdevuma līgumu atbildētāja nekavējoties nav apstrīdējusi.

Pretprasības pieteikumā norādīts, ka 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu atbildētāja ir parakstījusi faktiskas maldības dēļ, jo viņai nav bijušas pietiekošas ziņas par aizdevuma līguma noteikumiem, turklāt prasītājas darbiniece maldinājusi atbildētāju par šo noteikumu saturu. Atsaucoties uz Civillikuma 1440. un 1445.pantu, atbildētāja norāda, ka nemaz nav devusi savu piekrišanu 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma noteikumiem, turklāt minētā līguma noteikumu teksts bijis uzrakstīts tik maziem burtiem, ka atbildētājai nemaz nav bijis iespējams to izlasīt vai izprast tā būtību, līdz ar ko maldība nav notikusi atbildētājas neuzmanības dēļ. Tā kā atbildētāja, parakstot 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu, ir uzskatījusi, ka ar šo līgumu tiks pagarināts izsniegtās aizdevuma summas atmaksas termiņš, bet līgumā norādītā aizdevuma pamatsumma nemainīsies, atbildētājas ieskatā nevar uzskatīt, ka 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu viņa būtu parakstījusi ar brīvi radušos gribu, bez maldības.

Pretprasība pamatota ar Civillikuma 1431., 1440. un 1445.pantiem.

2012.gada 5.novembrī prasītājai nosūtīts pretprasības pieteikuma noraksts, nosakot termiņu rakstveida paskaidrojumu uz pretprasību iesniegšanai tiesā, līdz 2012.gada 5.decembrim.

2012.gada 17.decembrī tiesā saņemti prasītājas rakstveida paskaidrojumi uz pretprasības pieteikumu, kuros prasītāja norāda, ka atbildētājas pretprasību uzskata par nepamatotu un noraidāmu.

Minētajos rakstveida paskaidrojumos norādīts, ka atbildētāja nav tiesai iesniegusi nekādus pierādījumus tam, ka atbildētāja būtu maldināta par 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma noteikumiem. Prasītāja, norāda, ka lai iepazītos un saprastu minētajā aizdevuma līgumā norādīto aizdevuma atmaksas grafiku un tajā norādītās summas, nav nepieciešamas būtiskas latviešu valodas zināšanas. Turklāt, pirms parakstīt 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu, atbildētājai bijis iespējams pilnībā iepazīties ar šī aizdevuma līguma noteikumiem, kā arī izvērtēt tajā paredzēto maksājumu apmēru.

Tāpat prasītāja vērš tiesas uzmanību, ka atbildētāja ir veikusi kopumā četrus maksājumus, atbilstoši 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumā paredzētajam maksājumu grafikam, tādējādi ar savām konkludentām darbībām apliecinot piekrišanu šī aizdevuma līguma noteikumiem un tam, ka viņai ir zināms un saprotams minētā aizdevuma līguma saturs. Turklāt atbildētājas paraksts uz aizdevuma līguma, atbilstoši Civillikuma 1431.pantā noteiktajam, apstiprinot atbildētājas piekrišanu parakstītā dokumenta saturam.

Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotā pārstāve, zvērināta advokāte K.Ozola, prasību neatzina un uzturēja pretprasību uz tajā norādītajiem pamatiem, kā arī pieteica tiesai lūgumu par atbildētājas atbrīvošanu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos gadījumā, ja tiesa nospriestu apmierināt prasību.

Papildus atbildētāja pārstāve tiesai norādīja uz to, ka prasītājs nav iesniedzis pierādījums tam, kādā apmērā atbildētāja ir izpildījusi savas saistības pret prasītāju, veicot maksājumus pēc pušu starpā sākotnēji noslēgtā 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma Nr.PTK-001266. Turklāt sākotnēji celtā prasība tika pamatota ar 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu, bet prasības priekšmeta un pamata grozīšana lietas civillietas ietvaros nav pieļaujama un līdz ar to dokumenti, kurus 2014.gada 21.augustā tiesā iesniegusi prasītāja, nepierāda šīs prasības pamatotību, jo tie ir attiecināmi uz 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma Nr.PTK-001266 un nevis 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu, uz kura pamata ir celta konkrētā prasība.

Vienlaicīgi atbildētājas pārstāve tiesas sēdē atzina, ka lietā nepastāv strīds par faktu, ka 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līgumā Nr.PTK-001266 norādīto aizdevuma summu Ls 1800 apmērā atbildētāja ir saņēmusi. Pēc atbildētāja pārstāves rīcībā esošās informācijas, atbildētājas neizpildītās saistības no 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma uz 2008.gada 7.novembri atlikusī pamatparāda summa varētu būt aptuveni Ls 900, taču precīza summa atbildētāja pārstāvei nav zināma un pierādījumus samaksas izdarīšanas faktam atbildētāja pārstāvei iesniegt nav iespējams.

Prasītājas pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. 2014.gada 20.augustā tiesā ir saņemts prasītāja pārstāvja iesniegums (*lietas lapa 57*), kurā norādīts, ka prasītāja uztur prasību pilnā apmērā uz prasības pieteikumā norādītajiem pamatiem un lūdz izskatīt civillietu bez prasītājas pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

Nesaskatot Civilprocesa likuma 209.pantā un 210.pantā norādītos pamatus lietas izskatīšanas atlikšanai, tiesa atzīst par iespējamu izskatīt lietu bez prasītājas pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē, saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu

Motīvu daļa

Tiesa, izvērtējusi prasības pieteikumu kopsakarā ar visiem lietas materiāliem, atzīst, ka AS /Nosaukums A/ prasība pret /pers. A/ par parāda, procentu un līgumsoda piedziņu ir apmierināma daļēji, bet /pers. A/ pretprasība pret AS /Nosaukums A/ par aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu ir noraidāma pilnībā.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Savukārt, atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta pirmās daļas noteikumiem, tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem. Minētā panta otrā daļa noteic, ka nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu.

Lietā nav strīda par faktu, ka 2007.gada 9.janvārī starp prasītāju un atbildētāju ir noslēgts Patēriņa kredīta līgums Nr. PTK-001266, saskaņā ar kuru atbildētājai ir izsniegta aizdevuma summa Ls 1800 (2561,17 *euro*) apmērā (*līguma kopija,*

lietas lapa 61). Aizdevuma summas izsniegšanu minētajā apmērā apstiprina arī lietas materiālos esošais maksājuma dokuments (*lietas lapa 63*).

Tāpat lietā nav strīda par to, ka, naudas līdzekļu trūkuma dēļ nevarēdama izpildīt no 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma izrietošās saistības, atbildētāja 2008.gada 7.novembrī ir ieradusies pie prasītājas, norēķinu daļā /adrese/, kur informējusi prasītājas darbinieci par izveidojušos situāciju. Lai atrisinātu minēto situāciju, prasītājas darbiniece atbildētājai piedāvājusi parakstīt 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu Nr. PTKR000864, ko atbildētāja arī parakstījusi.

Atbildētājas iebildumi pret prasību ir balstīti uz apstākli, ka 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumā Nr. PTKR000864 norādīto aizdevuma summu Ls 1415,68 apmērā atbildētāja nav saņēmusi reālu naudas līdzekļu veidā, par ko lietā arī nepastāv strīds. Tomēr, tā kā 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma mērķis ir atbildētājas iepriekšējo saistību pilnīga izpilde, kas izriet no 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma Nr. PTK-001266 (*sk. aizdevuma līguma 1.1. un 1.2. punktu*), tad naudas nodošanas fakts nonkrētajā gadījumā ir jāvērtē kopsakarā ar 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līgumā paredzēto naudas līdzekļu atmaksas kārtību. Atbilstoši minētā līguma 6.1. punkta noteikumiem, līguma paredzētos maksājumus atbildētājai ir jāveic, nodrošinot, lai maksājumu grafikā noteiktajās dienās atbildētājas kontā atrastos atbilstošs daudzums naudas līdzekļu.

Kā norādīts juridiskajā literatūrā, tad aizdevuma līgums pēc savas būtības ir reāllīgums un līdz ar to obligāta tā sastāvdaļa ir naudas vai lietas nodošana. Tomēr dažos izņēmuma gadījumos aizdevuma līguma noslēgšana var neietvert lietas nodošanu, piemēram, ja aizdevumu izsniedz kredītiestāde, tad aizdodamā summa uzskatāma par saņemtu arī tad, kad tā ieskaitīta aizņēmēja kontā (*sk. piem. autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgajā zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri, Saistību tiesības (1401.-2400.p.), Rīga, 1998, 45., 47.lpp.*).

Ievērojot augstāk norādīto, tiesa atzīst, ka 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumā Nr. PTKR000864 norādītās aizdevuma summas Ls 1415,68 apmērā nodošana atbildētājai var notikt arī, ieskaitot šos naudas līdzekļus atbildētājas kontā un izmantojot tos to atbildētājas saistību pilnīgai izpildei, kas izriet no 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma Nr. PTK-001266.

Civillikuma 1811.pants noteic, ka katra saistības tiesība izbeidzas pati no sevis, kad izpildīta tai atbilstošā parādnieka saistība, t.i. nolīdzinot parādu. Ja saistības tiesības priekšmets ir nauda, tad saistību izpilda ar samaksu.

Ņemot vērā, ka prasītāja atbildētājai piešķirtos naudas līdzekļus Ls 1415,68 (2014,33 *euro*) apmērā ir ieskaitījusi to atbildētājas saistību pilnīgai izpildei, kas izriet no 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma Nr. PTK-001266, tiesnese atzīst, ka no šī līguma izrietošās saistības starp pusēm ir beigušas pastāvēt un to vietā starp pusēm pastāv saistības, kuras izriet no 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864. Tādējādi par nepamatotiem tiesa atzīst atbildētājas pārstāves tiesas sēdē norādītos argumentus par to, ka prasība par parāda piedziņu pret atbildētāju var tikt vērsta tikai uz 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma Nr. PTK-001266 pamata, jo no šī līguma izrietošās saistības ir izpildītas un līdz ar to beigušas pastāvēt.

Atbildētājas pretprasību par 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 atzīšanu par spēkā neesošu tiesa atzīst par nepamatotu un noraidāmu sekojošu iemeslu dēļ.

Civillikuma 1404.pants noteic, ka katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļas un forma. Savukārt Civillikuma 1431.pants noteic, ka akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība.

No pretprasībā norādītajiem apstākļiem un atbildētājas pārstāves tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem tiesa konstatē, ka atbildētāja neapstrīd to, ka ir parakstījusi 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu Nr. PTKR000864, taču norāda uz to, ka ir maldījusies par parakstītā dokumenta saturu, jo ir domājusi, ka ar šo dokumentu tikai tiek pagarināts 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma saistību izpildes termiņš, bet pārējās atbildētājas saistības pret prasītāju paliek nemainīgas.

Civillikuma 1440.panta noteikumiem, lai tiesisks darījums būtu spēkā, nepietiek ar to vien, ka tā dalībnieki izteic savu gribu, bet ir vēl vajadzīgs, lai šī griba būtu radusies brīvi - bez maldības, viltus vai spaidiem. Savukārt Civillikuma 1442.pants noteic, ka faktiska maldība darbības izdarītājam nekaitē, ja vien tā nav notikusi viņa paša neuzmanības dēļ.

Atbilstoši tiesību teorijā nostiprinātajam maldības jēdzienam, maldība ir darījuma dalībnieka nepareizs, īstenībai neatbilstošs priekšstats par apstākļiem, kas saistīti ar darījuma priekšnoteikumiem, saturu un tiesiskajām sekām. Savukārt, lai tiktu atzīti svarīgas maldības iestāšanās apstākļi, ir nepieciešams konstatēts, ka pusei, kas apstrīd darījuma spēkā esamību nav bijusi griba noslēgt šo darījumu (*autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgajā zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri, Saistību tiesības (1401.-2400.p.), Rīga, 1998, 45., 47.lpp.*).

Civillikuma 1458.pants noteic, ka maldība jāpierāda tam, kas uz tās pamata prasa vai nu atzīt darījumu par spēkā neesošu, vai atlīdzināt zaudējumus (…).

Arī juridiskajā literatūrā un tiesu praksē ir atzīts, ka, lai tiesa konstatētu, ka no prasītājas puses notikusi svarīga atvainojama maldība, nepietiek tikai ar prasītājas apgalvojumu par savu maldīšanos. Prasītājas pienākums pierādīt sava prasījuma pamatotību izriet gan no Civillikuma 1458.panta noteikumiem, gan Civilprocesa likuma 93.panta pirmās daļas noteikumiem (*sk. piem. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 2.novembra un Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2014.gada 16.aprīļa spriedumus lietā Nr. C04268411*).

Atbildētāja, iesniedzot pretprasību, ir lūgusi tiesu atzīt par spēkā neesošu 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu, taču no šīs pretprasības izriet, ka vienīgais atbildētājas arguments par to, ka maldība nav radusies atbildētājas neuzmanības dēļ ir pamatots ar apstākli, ka 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 noteikumi ir izdrukāti sīkiem

burtiem un tādēļ atbildētājai pirms tā parakstīšanas nav bijis iespējas tos izlasīt.

Tiesa, iepazīstoties ar 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgumu un tam pievienoto maksājumu grafiku (*dokumenta kopijas, lietas lapas 10 līdz 11*), nekonstatē, ka minētā līguma vai tam pievienotā maksājumu grafika noteikumi būtu izdrukāti tik sīkiem burtiem, ka personai, pat ievērojot atbilstošu rūpību, nebūtu iespējams tos saprast un izlasīt. Savukārt par citiem apstākļiem, kuru dēļ atbildētājai no viņas neatkarīgu iemeslu dēļ nebija iespējams iepazīties ar šī aizdevuma līguma saturu, lietā nav iesniegti pierādījumi. Bez ievērības ir atstājami atbildētāja pārstāves tiesas sēdē norādītie argumenti, ka atbildētājai aizdevuma līguma tekstu traucējusi saprast sliktā pašsajūta, bet bankas darbiniece pirms aizdevuma līguma parakstīšanas sniegusi nepareizu informāciju par tā saturu, jo šie apgalvojumi nav apstiprināti ar attiecīgiem pierādījumiem, kā to paredz Civilprocesa likuma 93.panta pirmās daļas noteikumi.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka, ja arī atbildētāja ir maldījusies par 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 saturu, tad šī maldība nevar tikt uzskatīta par atvainojamu, jo lietā nav konstatējami objektīvi apstākļi, kas atbildētājai būtu traucējuši izlasīt un saprast aizdevuma līguma un tam pievienotā maksājuma grafika saturu. Ņemot vērā, ka, atbilstoši Civillikuma 1442.panta noteikumiem, izdarītājam nekaitē tikai tāda maldība, kas nav notikusi viņa paša neuzmanības dēļ, tiesa atzīst, ka ir pilnībā noraidāma atbildētājas pretprasība par 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 atzīšanu par spēkā neesošu.

Saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus. Savukārt, saskaņā ar Civillikuma 1591.pantu, ceļot prasību par divpusēja līguma izpildīšanu, prasītājam vai nu jāpiesola pienācīgs izpildījums, vai jāpierāda, ka viņš no savas puses līgumu jau izpildījis. Pretējā gadījumā pret viņu var celt līguma neizpildīšanas ierunu, ja vien no pašas līgumiskās attiecības rakstura neizriet, ka atbildētājam pienākas papriekš izpildīt.

Atbilstoši Civillikuma 1934.panta noteikumiem, ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās, savukārt Civillikuma 1943.pants noteic, ka aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis. Bet, atbilstoši Civillikuma 1764.panta noteikumiem, visādos mantiskos darījumos un aktos, kas nodibina pienākumu maksāt procentus, atļauts nolīgt procentus, kuru apmēru var noteikt līdzēji, savstarpēji vienojoties.

Lietā ir noskaidrots, ka, saskaņā ar 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 1.1. punkta noteikumiem, atbildētājai ir piešķirti naudas līdzekļi Ls 1415,68 apmērā, to atbildētājas saistību pilnīgai izpildei, kas izriet no 2007.gada 9.janvāra Patēriņa kredīta līguma Nr. PTK-001266. Par aizdevuma lietošanu noteikta procentu likme, 24 procenti gadā no faktiski izlietojamās kredīta summas.

No lietas materiāliem ir redzams, ka no 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 izrietošās saistības atbildētājai bija jāizpilda maksājumu grafikā noteiktajā kārtībā (dokumenta kopija, lietas lapa 11).

Atbilstoši Civillikuma 1838.panta noteikumiem, tas, ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo.

Lai arī atbildētāja pārstāve tiesas sēdē norādīja uz to, ka prasītāja nav iesniegusi pierādījumus tam, kādā apmērā atbildētāja ir izpildījusi savas saistības pret prasītāju, tomēr, atbilstoši Civillikuma 1838.pantā noteiktajam, tieši uz atbildētāju un nevis prasītāju gulstas pienākums pierādīt samaksas izdarīšanas faktu.

Tā kā atbildētāja tiesai nav iesniegusi nekādus pierādījumus naudas samaksas faktam, tiesai nav pamata atzīt, ka atbildētāja savas saistības pret prasītāju būtu izpildījusi lielākā apmērā nekā tas norādīts prasības pieteikumā. Līdz ar to tiesa atzīst, ka atbildētājas neatmaksātā pamatparāda summa sastāda Ls 1397,22 (1988,06 *euro*), kā tas norādīts prasības pieteikumā un izriet no prasības pieteikumam pievienotā prasības summas aprēķina (*lietas lapa 13*).

Civillikuma 1589.pants nosaka, ka viena puse var atkāpties no līguma, ja šāda tiesība ir līgumā pielīgta.

No lietas materiāliem ir redzams, ka atbildētāja 2010.gada 30.novembrī ir nosūtījusi paziņojumu atbildētājai (*lietas lapa 16*), kurā norādīts, ka, ja atbildētāja 10 dienu laikā neizpildīs savas no līguma izrietošās saistības, tad aizdevuma līgums tiks uzskatīts par izbeigtu no 2010.gada 10.decembra. Tā kā no minētā līguma izrietošās saistības atbildētāja nav izpildījusi, tiesa atzīst, ka ar 2010.gada 10.decembri prasītāja ir vienpusēji atkāpusies no pušu starpā noslēgtā līguma un šī atkāpšanās, ņemot vērā saistību neizpildes faktu, ir atzīstama par pamatotu.

No prasības pieteikuma un prasības pieteikumam pievienotā prasības summas aprēķina (*lietas lapa 13*) ir redzams, ka līgumiskos parāda lietošanas procentus prasītāja ir aprēķinājusi par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2011.gada 15.augustam.

Civilprocesa likuma 5.panta sestajā daļā noteikts, ka, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts, izskatot lietu paplašinātā sastāvā, 2013.gada 30.janvāra spriedumā lietā SKC-644/2013 atzinis, ka līgumiskie procenti un līgumsods ir atlīdzināmi līdz brīdim, kad līgums beidz pastāvēt, proti, konkrētajā gadījumā līdz prasītājas vienpusējas atkāpšanās no kredīta līguma dienai.

Tā kā 2008.gada 7.novembra aizdevuma līgums Nr. PTKR000864 ir izbeigts ar 2010.gada 10.decembri, tiesa atzīst, ka ievērojot augstāk minētās Augstākās tiesas Senāta atziņas, līgumiskie parāda lietošanas procenti no atbildētājas ir piedzenami tikai līdz līguma izbeigšanas brīdim, tas ir, par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2010.gada 9.decembrim, kas, atbilstoši prasības pieteikumam pievienotajā aprēķinā (*lietas lapa 13*) norādītajam, par minēto laika periodu sastāda (Ls 566,53 jeb 806,10 *euro*). Daļā par līgumisko parāda lietošanas procentu piedziņu par laika periodu no 2010.gada 10.decembra līdz 2011.gada 15.augustam prasība ir noraidāma.

Tomēr, ievērojot Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 30.janvāra spriedumā lietā SKC-644/2013 paustās atziņas, ka, prasot piedzīt līgumiskos procentus, tiek izvirzīts prasījums, kas apmēra ziņā ietver prasījumu par likumisko procentu

piedziņu, tiesa atzīst, ka par laika periodu no 2010.gada 10.decembra līdz 2011.gada 15.augustam no atbildētājas par labu prasītājai ir piedzenami likumiskie nokavējuma procenti (atbilstoši Civillikuma 1765.panta noteikumiem, seši procenti no simta gadā), kas par aizdevuma summas (Ls 1397,22 jeb 1988,06 *euro*) lietošanu minētajā laika periodā (tas ir, par 249 dienām) sastāda Ls 57,19 jeb 81,37 *euro* (*(6 procenti no 1397,22) :365 (dienu skaits gadā) x 249 (nokavējuma dienu skaits pēc līguma izbeigšanas) = Ls 57,19 jeb 81,37 euro*).

Vienlaicīgi tiesa atzīst, ka ir pamats samazināt prasītājas pieprasīto līgumsodu līdz 10 procentiem no pamatparāda apmēra.

Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpilda vai neizpildītu pienācīgi.

Civillikuma 1717.panta otrajā daļā noteikts, ka līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzēti no līguma neizpildīšanas. Savukārt 1720.panta 2.punktā noteikts, ka kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu, ja līgumsods bijis norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu īstā laikā.

Atbilstoši 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 3.2. punkta noteikumiem, par līgumā norādīto maksājumu kavējumiem atbildētājai noteikts pienākums maksāt līgumsodu 0,15 procentu apmērā no savlaicīgi nesamaksātās summas (…). Savukārt šī līguma 3.2. punktā ir noteikts, ka, ja minēto saistību izpildes nokavējums ir ilgāks par 30 dienām, tad prasītāja ir tiesīga palielināt piedzenamā līgumsoda apmēru līdz 0,5 procentiem.

Pamatojoties uz minētajiem līgumu punktiem, prasītāja ir pieprasījusi no atbildētājas līgumsodu Ls 394,58 (561,44 *euro*). Lai arī prasības pieteikumā norādīts, ka līgumsods aprēķināts par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2011.gada 15.augustam, tomēr, no prasības pieteikumam pievienotā aprēķina (*lietas lapa 13*) izriet, ka faktiski līgumsods ir aprēķināts tikai par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2009.gada 31.decembrim. Līdz ar to tiesa secina, ka pieprasītais līgumsods nav aprēķināts par laika periodu pēc līguma darbības izbeigšanas.

Tiesa atzīst, ka lietā ir konstatēts maksājumu nokavējums no atbildētājas puses, kas pats par sevi rada līgumsoda piemērošanas pamatu, ja puses par to ir vienojušās, tomēr vienlaicīgi tiesa konstatē, ka Finanšu pakalpojums, izsniedzot aizdevumu, atbilst Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 2.punktā norādītai pakalpojuma definīcijai. Tādējādi līgumsoda maksāšanas pienākuma pastāvēšana un līgumsoda apmērs pārbaudāms arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma kā speciālo tiesību normu kontekstā, neatkarīgi no tā, vai strīdā patērētājs uz šādiem apsvērumiem norāda, vai nenorāda.

Saskaņā ar Civillikuma 1724.^{1}pantu, tiesa samazina pieprasīto līgumsodu līdz saprātīgam apmēram, ja tas ir pārmērīgs, salīdzinot ar neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Tiesa ņem vērā to, ka, naudas līdzekļi, saskaņā ar 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 noteikumiem, nekavējoties ir novirzīti, lai izpildītu atbildētājas iepriekšējās saistības pret prasītāju. Līdz ar to zaudējumi, kurus prasītājai radījis atbildētājas maksājumu kavējums, ir ievērojami mazāki nekā tie būtu, ja aizdevuma summa netiktu nekavējoties nodota prasītājai, atbildētājas iepriekšējo saistību izpildei.

Judikatūrā, kas izveidojusies ar Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2004.gada 22.septembra spriedumu lietā Nr. SKC-441, 2005.gada 26.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-48, 2007.gada 20.jūnija lēmumu lietā SPC-43, 2008.gada 14.maija spriedumā lietā Nr. SKC-212, Senāts atzinis, ka jautājums par līgumsoda samērīgumu un taisnīgumu konkrētos apstākļos izlemjams pēc tiesas ieskata saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.pantā norādīto taisnības apziņu un vispārējiem tiesību principiem.

Tā kā neproporcionālais līgumsoda lielums likumā atstāts atklāta juridiskā jēdziena formā, tas katrā konkrētā gadījumā izvērtējams atbilstoši lietā nodibinātajiem faktiskajiem apstākļiem. Turklāt tiesību teorijā atzīts, ka atklātie (nenoteiktie) juridiskie jēdzieni ir sava veida deleģējums, ar kuru likumdevējs likuma piemērotājam (iestādei, tiesai) atļauj likuma normu saprātīgi konkretizēt. Atklātā juridiskā jēdziena saturs parasti tiek noskaidrots attiecīgā likuma un konkrētā gadījuma kontekstā *(sk. Levits E. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. Likums un Tiesības, 2003, 5.sēj., Nr.6. 166.lpp.)*. No minētā secināms, ka attiecīgā likuma mērķis un jēga kopsakarā ar konkrētā gadījuma faktiskajiem apstākļiem ir materiāls, vadoties pēc kura, tiesību piemērotājam ir jāformulē pazīmes, ar kurām aizpildīt atklātā juridiskā jēdziena saturu (*sk. Augstākas tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 3.jūlija spriedumu lietā Nr. A42442105*).

Lai arī uz aizdevuma līguma noslēgšanas brīdi (tas ir, uz 2008.gada 7.novembri), Civillikuma 1716.panta noteikumi neparedzēja līgumsoda ierobežojumus, tomēr tiesa ņem vērā, ka no 2014.gada 1.janvārā spēkā esošie Civillikuma 1716.panta grozījumi noteic, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Tiesa secina, ka likumdevējs, pieņemot Civillikuma 1716.panta grozījumus, ir izteicis savu viedokli par līgumsoda samērīgumu, atzīstot par nesamērīgu līgumsodu, kurš par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) ir noteikts vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Ņemot vērā augstāk norādīto, tiesa atzīst, ka prasītājas pieprasītais līgumsods ir samazināms līdz 10 procentiem no pamatparāda apmēra. Līdz ar to no atbildētājas par labu prasītājai ir piedzenams nokavējuma līgumsods 198,80 *euro* (Ls 139,72) apmērā, par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2009.gada 31.decembrim, bet pārējā daļā prasība par nokavējuma līgumsoda piedziņu ir noraidāma.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai pusei, kuras labā taisīts tiesas spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība ir apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja pie prasības celšanas ir samaksājusi valsts nodevu Ls 188,72 (268,52

euro) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 3,30 (4,70 *euro*). Ņemot vērā, ka prasība tiek apmierināta daļēji, no atbildētājas par labu prasītājai ir piedzenama valsts nodeva proporcionāli apmierinātajai prasības daļai 254,72 *euro* (Ls 179,02) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 *euro* (Ls 3,30).

No lietas materiāliem redzams, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par pavēstu piegādāšanu šajā lietā pavisam kopā sastāda 17,06 *euro* (Ls 11,99). Prasītājas nesamaksātā ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu daļa sastāda 12,36 *euro* (Ls 8,69).

Vienlaicīgi tiesa konstatē, ka atbildētāja pārstāve tiesas sēdē ir pieteikusi lūgumu par atbildētājas atbrīvošanu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos sakarā ar to, ka atbildētājai par laika periodu no 2014.gada 1.aprīļa līdz 2014.gada 30.septembrim ir piešķirts trūcīgās personas statuss, ko apstiprina Madonas novada pašvaldības 2014.gada 4.aprīļa izziņa Nr. 2.5/OSU/32 (*lietas lapa 66*).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī atliek valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu vai sadala to termiņos.

Pamatojoties uz augstāk minēto un ņemot vērā, ka no lietas materiāliem apstiprinās, ka atbildētājai par laika periodu no 2014.gada 1.aprīļa līdz 2014.gada 30.septembrim ir piešķirts trūcīgās personas statuss, tiesa atzīst, ka ir pamats atbrīvot atbildētāju no ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu 12,36 *euro* (Ls 8,69) apmērā samaksas valsts ienākumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu sprieduma labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 10., 15., 39., 41., 43.panta ceturto daļu, 93., 96., 97., 190., 192., 193., 195., 204.[1],413.,414., un 415.pantu, tiesa

n o s p r i e d a

Apmierināt daļēji AS /Nosaukums A/ reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, prasību pret /pers. A/, personas kods /personas kods/.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu AS /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, pamatparādu 1988,06 *euro* (Ls 1397,22), līgumiskos parāda lietošanas procentus 806,10 *euro* (Ls 566,53) par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2010.gada 9.decembrim, likumiskos nokavējuma procentus 81,37 *euro* (Ls 57,19) par laika periodu no 2010.gada 10.decembra līdz 2011.gada 15.augustam, līgumsodu 198,80 *euro* (Ls 139,72) par laika periodu no 2009.gada 15.februāra līdz 2009.gada 31.decembrim, valsts nodevu 254,72 *euro* (Ls 179,02) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro* (Ls 3,30), **kopā piedzīt** 3333,75 *euro* (trīs tūkstošus trīs simtus trīsdesmit trīs *euro* un 75 centus) jeb (Ls 2342,97).

AS /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, prasību pret /pers. A/, personas kods /personas kods/, **pārējā daļā noraidīt.**

Noraidīt /pers. A/, personas kods /personas kods/, pretprasību pret AS /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, par 2008.gada 7.novembra aizdevuma līguma Nr. PTKR000864 atzīšanu par spēkā neesošu.

Pilnībā atbrīvot /pers. A/, personas kods /personas kods/, no ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksas valsts ienākumos 12,36 *euro* (Ls 8,69) apmērā.

Noteikt termiņu /pers. A/, personas kods /personas kods/, sprieduma labprātīgai izpildei - 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Kā pilna sprieduma sastādīšanas datums noteikts 2014.gada 10.oktobris.

Pilns spriedums faktiski sastādīts 2014.gada 14.oktobrī.

Tiesnese /paraksts/ D.Ķeire